

BOLALARDA GEPATIT

Mingyasharova Mehriniso Anvar qizi

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi talabasi

Ilmiy rahbar: Karimova Nargiza Anvarovna

Annotatsiya: Gepatit - bu jigarning yallig'lanishi. Jigar hujayralariga zarar yetkazishi va yo'q qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: hepatit, jigar, hepatit A, B, C, D, E, qizilcha, viruslar, herpes, adenovirus, parvovirus.

Bolalardagi hepatit ko'p sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin. Farzandingiz hepatitni keltirib chiqaradigan virusga duchor bo'lishi mumkin. Ushbu viruslar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- **Gepatit viruslari.** Gepatit virusining **5 ta asosiy** turi mavjud: A, B, C, D va E.
- **Sitomegalovirus.** Ushbu virus herpes viruslari oilasining bir qismidir.
- **Epstein-Barr virusi.** Virus mononuklyozga olib keladi.
- **Herpes simplex virusi.** Herpes yuzga, bel ustidagi teriga yoki jinsiy a'zolarga ta'sir qilishi mumkin.
- **Varicella zoster virusi** (suvchechak). Ushbu virusning asorati hepatitdir. Ammo bu bolalarda juda kam uchraydi.
- **Enteroviruslar.** Bu bolalarda tez-tez uchraydigan viruslar guruhidir. Ularga koksaki viruslari va echoviruslar kiradi.
- **Qizilcha.** Bu toshma paydo bo'lishiga olib keladigan engil kasallik.
- **Adenovirus.** Bu bolalarda shamollash, tonzillit va quloq infeksiyalarini keltirib chiqaradigan viruslar guruhidir. Ular diareyani ham keltirib chiqarishi mumkin.
- **Parvovirus.** Ushbu virus beshinchi kasallikni keltirib chiqaradi. Semptomlar orasida yuzidagi shapaloqli toshmalar mavjud.

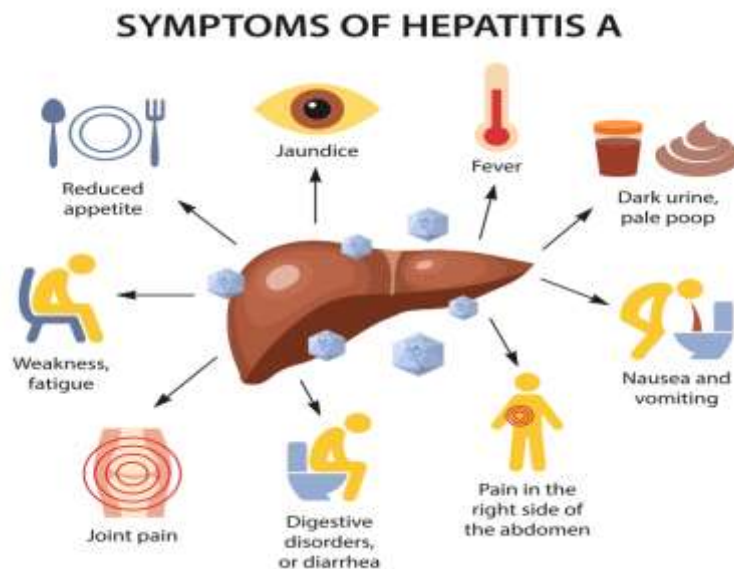
Vaziyatlar ham bolalarda hepatitga olib kelishi mumkin. Bularga otoimmün jigar kasalligi kiradi. Ushbu kasallik uchun bolangizning immunitet tizimi jigarga hujum qiladigan antikorlarni ishlab chiqaradi. Bu hepatitga olib keladigan yallig'lanishni keltirib chiqaradi. Dori-darmonlar ham hepatitga olib kelishi mumkin. Jigar tomonidan parchalanadigan har qanday dori uzoq vaqt yoki ko'p miqdorda qabul qilinsa, jigarning yallig'lanishiga olib kelishi mumkin.

Qaysi bolalar hepatit xavfi ostida? Gepatitga olib keladigan virusga duchor bo'lgan bolalar hepatit bilan kasallanish ehtimoli ko'proq.

➤ **Gepatit A**

Virusning bu shakli fekal-og'iz orqali o'tadi. Bolalarga quyidagi yo'llar bilan yuqadi:

- Vannaxonadan foydalangandan keyin qo'llarini yaxshi yuvmagan kasal odam tomonidan tayyorlangan taomni iste'mol qilish
- Infektsiyalangan najas bilan ifloslangan ichimlik suvi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda bu muammo.
- Yuqtirilgan odamning najasiga yoki iflos tagligiga tegib, keyin qo'llaringizni og'zingizga yaqin tuting. Kasallik bolalar bog'chalarida paydo bo'lishi mumkin.
- Gepatit A tez-tez uchraydigan hududlarga xalqaro sayohat
- noqonuniy gilyohvand moddalarni iste'mol qilish
- Qon quyish (juda kam)

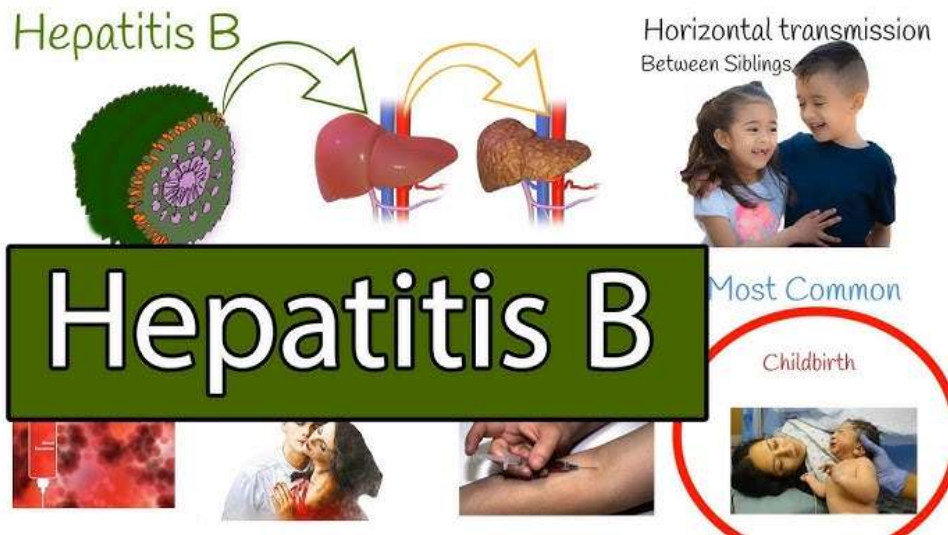
➤ **Gepatit B**

Gepatit B, yuqtirgan odamning qoni boshqa odamning tanasiga kirganda tarqaladi. U igna va o'tkir asboblari orqali tarqalishi mumkin. U, shuningdek, ustara va tish cho'tkasi kabi shaxsiy narsalarni almashish orqali ham tarqalishi mumkin. Agar onalarida virus bo'lsa, chaqaloqlar homiladorlik paytida virusni yuqtirishlari mumkin. Bolalar uni boshqalarga uy-ro'zg'or bilan aloqa qilish yoki qirib tashlash yoki kesish orqali yuqtirishlari mumkin.

Quyidagi bolalar **gepatit B xavfi ostida**:

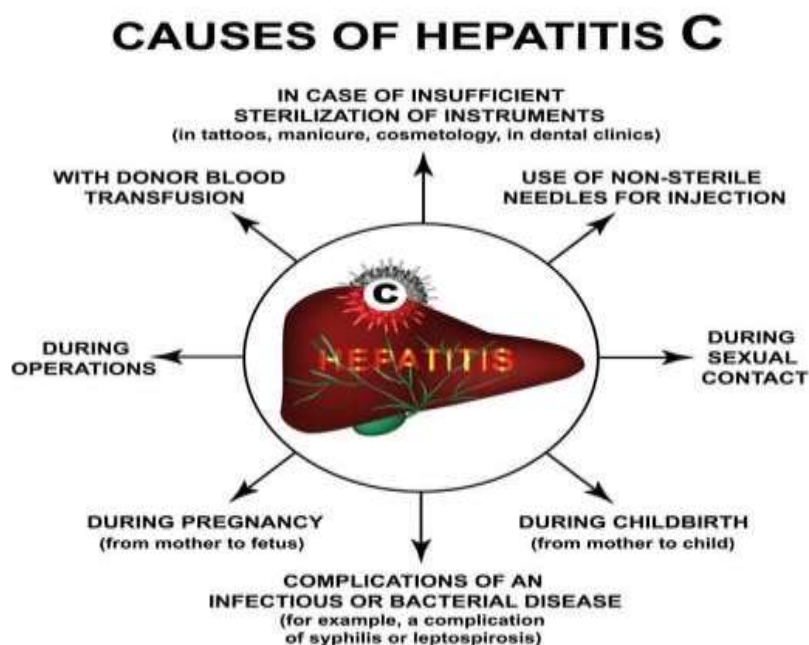
- Gepatit B bilan kasallangan onalardan tug'ilgan bolalar
- Gepatit B keng tarqalgan mamlakatdan kelgan onalardan tug'ilgan bolalar. Bularga Janubi-Sharqiy Osiyo va Xitoy kiradi.

- Uzoq muddatli tibbiy muassasalarda yashovchi yoki nogiron bolalar
- Biror kishi virus bilan kasallangan uy xo'jaliklarida yashovchi bolalar
- Qon ivish muammosi bo'lgan va qon mahsulotlariga muhtoj bo'lgan bolalar. Bu gemofiliyani o'z ichiga olishi mumkin.
- Buyrak etishmovchiligi uchun dializga muhtoj bolalar
- Yuqori xavfli faoliyat bilan shug'ullanadigan o'smirlar. Bularga IV (vena ichiga) giyohvand moddalarni iste'mol qilish va himoyalanmagan jinsiy aloqa kiradi.

Gepa am yuqishi mumkin. Homiladorlik paytida onalar ham uni chaqaloqlariga berishlari mumkin. Quyidagi bolalar **gepatit C xavfi ostida**:

- Virusli onalardan tug'ilgan bolalar
- Gemofiliya kabi qon ivishi muammosi bo'lgan bolalar
- Buyrak etishmovchiligi uchun dializga muhtoj bolalar
- Yuqori xavfli faoliyat bilan shug'ullanadigan o'smirlar. Bularga IV (vena ichiga) giyohvand moddalarni iste'mol qilish va himoyalanmagan jinsiy aloqa kiradi.

➤ **Gepatit D**

Gepatitning bu turi faqat hepatit B bilan sodir bo'lishi mumkin. Gepatit D bolangiz hepatit B bilan kasallangan paytda yoki keyinroq boshlanishi mumkin.

Homiladorlik paytida hepatit D onadan bolaga yuqishi mumkin emas. AQShda tug'ilgan bolalarda bu holat kam uchraydi, chunki hepatit B ga qarshi emlash chaqaloqlarga beriladi. Gepatit D faqat hepatit B bilan kasallangan odamlarda uchraydi.

Diagnostika. Farzandingizning tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderi farzandingizning sog'lig'i tarixini tekshiradi. Shuningdek, provayder bolangizni jismoniy tekshiruvdan o'tkazadi. Farzandingizga boshqa testlar ham kerak bo'ladi.

- **Kompyuter tomografiyasi.** Kompyuter tomografiyasi tananing har qanday qismining batafsil tasvirlarini ko'rsatadi. Ushbu test bolangizning suyaklari, mushaklari, yog'lari va organlarini ko'rsatadi. Kompyuter tomografiyasi umumiy rentgen nurlariga qaraganda batafsilroq.
- **Ultratovush.** Ultratovush tana qismlarini tekshirish uchun tovush to'lqinlaridan foydalanadi. Bu jigarni tekshirishda juda samarali.
- **MRT.** Ushbu test katta magnitlar, radio to'lqinlar va kompyuterdan foydalanadi. Ular birgalikda bolaning tanasidagi organlar va tuzilmalarning batafsil tasvirlarini ko'rsatadi.
- **Jigar biopsiyasi.** Farzandingizning tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderi farzandingiz jigaridan to'qima namunasini olishi mumkin. Keyin ular mikroskop ostida diqqat bilan qarashlari mumkin.

Davolash. Davolash bolangizning belgilari, yoshi va umumiy sog'lig'iga bog'liq bo'ladi. Vaziyat qanchalik og'ir ekanligiga ham bog'liq bo'ladi. Farzandingizning davolanishi hepatitga nima sabab bo'lganiga bog'liq bo'ladi. Davolashning maqsadi bolangizning jigariga zarar yetkazishni to'xtatishdir. Bundan tashqari, simptomlarni engillashtirishga yordam beradi. Farzandingizning davolanishi quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- Dorilar. Ular qichishishni nazorat qilishi, virusni davolashi yoki otoimmün kasallikni nazorat qilishi mumkin.
- Xavfni kamaytirish. Bu spirtli ichimliklar yoki noqonuniy giyohvand moddalarni iste'mol qilmaslikni o'z ichiga oladi.
- Qon tekshiruvi. Bunda kasallikning rivojlanishini aniqlashi mumkin.
- Kasalxonada qolish. Bu og'ir holatlarda amalga oshiriladi.
- Jigar transplantatsiyasi. Bu oxirgi bosqichdagi jigar etishmovchiligi uchun amalga oshiriladi.

- Virusli gepatit tarqalishining oldini olishga yordam beradi. Bunga qo'l yuvish kabi shaxsiy salomatlik (gigiena) odatlariga ega bo'lish kiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.Sh. Arziqulov - ADTI., VMOF pediatriya kafedra mudiri, t.f.d. professor. I.I.Alimdjonov-ADTI, Gospital va poliklinik pediatriya kafedra mudiri,t.f.d.professor. M.M. Djalalova – ADTI., Bolalar kasalliklari propedevtikasi va pediatriya kafedrasini katta ukituvchi .Mazkur darslik Uzbekiston Respublikasi Sog'likni saqlash Vazirligining Tibbiy ta'limni rivojlantirish markazi Muvofiklashtiruvchi kengashida muxokama kilindi, tasdiklandi. 2017 yil 28 iyun № 434 – 222 bayonnoma
2. O.B.Qoraxo'jayev, I.T.Salomov, M.N.Abdullayeva. «Bolalar kasalliklari propedevtikasi». «Yangi asr avlodi» NMM, 2006-yil.
3. [https://www.urmc.rochester.edu/encyclopedia/content.aspx?contenttypeid=90&contentid=p02517#:~:text=Key%20points%20about%20hepatitis%20in%20children&text=by%20many%20things.-,Your%20child%20can%20get%20hepatitis%20by%20being%20exposed%20to%20a,\)%20and%20flu%2Dlike%20symptoms.](https://www.urmc.rochester.edu/encyclopedia/content.aspx?contenttypeid=90&contentid=p02517#:~:text=Key%20points%20about%20hepatitis%20in%20children&text=by%20many%20things.-,Your%20child%20can%20get%20hepatitis%20by%20being%20exposed%20to%20a,)%20and%20flu%2Dlike%20symptoms.)